

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové soudkyně Naděždy Řehákové a soudce Miloslava Výborného v právní věci žalobce: **L. J.**, zast. JUDr. Helenou Chaloupkovou, advokátkou se sídlem Na Kozačce 1289/7, Praha 2 – Vinohrady, proti žalovanému: **Generální ředitelství cel**, se sídlem Budějovická 7, Praha 4, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 7. 2013, čj. 28274-2/2013-900000-304.8, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 23. 1. 2014, čj. 58 A 4/2013-62,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci, dosavadní průběh řízení

[1] Dne 26. 10. 2012 provedl Celní úřad Liberec na rychlostní silnici R35 kontrolu vozidla RENAULT r. z. PHB X, které řídil žalobce (dále jen „stěžovatel“). O kontrole byl sepsán záznam, ve kterém Celní úřad Liberec uvedl, že vozidlo užilo od 10. 7. 2012 do 12. 9. 2012 některé zpoplatněné úseky pozemní komunikace bez zaplacení mýtného; ve vozidle umístěné elektronické zařízení (dále jen „zařízení“) nebylo funkční. Dále Celní úřad Liberec uvedl, že jde o původní zařízení, zařízení bylo umístěno dle manuálu, v době kontroly bylo plně funkční s mýtnými bránami. Stěžovatel do záznamu uvedl, že v tomto období vozidlo řídil a se zařízením nebylo od první instalace manipulováno. Celní úřad Liberec vydal na základě záznamu a dalších

podkladů dne 31. 1. 2013 příkaz, dle kterého shledal porušení (a to konkrétně ve dnech 10. 7., 3. 8., 17. 8., 19. 8., 20. 8., 22. 8., 30. 8., 31. 8., 1. 9. a 12. 9. 2012) povinností stanovených v § 22j odst. 1 písm. b) a d) zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích (dále jen „zákon o pozemních komunikacích“), a uložil stěžovateli za spáchání přestupku dle § 42a odst. 3 písm. a) a f) zákona o pozemních komunikacích pokutu ve výši 3000 Kč. Stěžovatel podal odpor. Celní úřad pro Liberecký kraj následně vydal po doplnění dokazování rozhodnutí ze dne 9. 5. 2013, čj. 8521-10/2013-560000-12, ve kterém shledal porušení povinnosti stanovené v § 22j odst. 1 písm. b) zákona o pozemních komunikacích a uložil stěžovateli za přestupek dle § 42a odst. 3 písm. a) zákona o pozemních komunikacích pokutu ve výši 1500 Kč dle § 42a odst. 7 písm. d) zákona o pozemních komunikacích. Odvolání stěžovatele zamítlo Generální ředitelství cel (dále jen „žalovaný“) rozhodnutím ze dne 1. 7. 2013, čj. 28274-2/2013-900000-304.8, neboť se ztotožnilo se závěry Celního úřadu pro Liberecký kraj. Stěžovatel podal žalobu, jež byla zamítnuta v záhlaví uvedeným rozsudkem krajského soudu.

II. Obsah kasační stížnosti

[2] Stěžovatel podal kasační stížnost z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[3] Stěžovatel předně popsal průběh správního řízení a poté zopakoval své argumenty žalobní. Poukázal na zásadu *in dubio pro reo* s tím, že nebylo prokázáno spáchání přestupku, neboť nebyla prokázána nefunkčnost zařízení, resp. zanedbání zákonné povinnosti stěžovatelem. Dále namítl nenaplnění tzv. materiální stránky přestupku; po celou dobu užívání zařízení docházelo k platbám a nyní zjištěný rozsah neuskutečněné komunikace zařízení s mýtnými bránami je zanedbatelný. Následně stěžovatel poukázal na povinný znak zavinění a uvedl, že i dle Celního úřadu pro Liberecký kraj se stěžovatel nesnaží mýtný systém obcházet, všechny faktury hradí a měl snahu věc konstruktivně řešit; tyto okolnosti je dle stěžovatele třeba promítnout do úvahy o naplnění znaku zavinění (nikoliv až/jen do posouzení formy zavinění), a to v souladu i se zásadou *in dubio pro reo*.

[4] Dále stěžovatel vznesl námitky proti napadenému rozsudku. Dle stěžovatele krajský soud považoval za logický závěr žalovaného o nefunkčnosti zařízení, avšak to blíže neodůvodnil a ve spise není pro tento závěr ani dostatek důkazů. Dle stěžovatele přetrvává pochybnost, čím bylo způsobeno neuskutečnění komunikace zařízení a kontrolních mýtných bran; nefunkčnost zařízení je pouhou domněnkou žalovaného.

[5] Za neprokázaný považoval stěžovatel i závěr krajského soudu, že nelze v dané věci aplikovat zásadu *in dubio pro reo* z důvodu dostatečných důkazů ve spise, dle kterých ke spáchání přestupku došlo a odpovědným je stěžovatel, jakož i závěr krajského soudu, podle kterého vedle sebe nemůže obstát tvrzení stěžovatele, že v průběhu jízdy zařízení vydávalo signál potvrzující jeho komunikaci s mýtnými bránami současně s tvrzením o nefunkčnosti mýtných bran.

[6] Stěžovatel z hlediska materiální stránky přestupku nesouhlasil se závěrem krajského soudu o nikoliv zanedbatelném rozsahu porušení zákona z důvodu opakování neuskutečněné komunikace zařízení s mýtnými bránami. Namítl, že krajský soud opakovanosť vyvozuje „z týdenního výseče za dobu více než šesti let, kdy ke komunikaci nedocházelo na stejných trasách a stejných branách“. Krajský soud se dle stěžovatele také „nezabýval námitkou způsobu úbrady nedoplatku mýtného a dále ani výší, která nebyla ubražena po dobu, než dochází k automatickému brazení v systému post-pay“.

pokračování

III. Vyjádření žalovaného

[7] Žalovaný ve vyjádření odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí a na vyjádření k žalobě. Dále uvedl, že k úhradě dlužného mýtného za úseky, které byly předmětem přestupkového řízení, došlo až po kontrole dne 26. 10. 2012, tedy nikoliv automaticky v systému „post-pay“.

[8] Vyložil současně, že „funkčnost“ zařízení je pro účely zákona o pozemních komunikacích nutno chápat tak, že zařízení v rozhodný okamžik při průjezdu vozidla mýtnou bránou komunikuje s mýtným systémem. Pokud zařízení takto nekomunikuje, tj. nevydá o tom akustický signál, příp. signalizuje neuskutečněnou komunikaci (4x pípnutí), je nutno na ně pohlížet jako na nefunkční, ačkoliv z „technického“ hlediska může být zařízení v pořádku, tedy je sice schopno komunikace s mýtným systémem, přesto však ke komunikaci z nějakého důvodu nedošlo. Řidič vozidla není schopen rozlišit, zda je neuskutečnění komunikace způsobeno zařízením nebo mýtným systémem. V obou případech má však povinnost reagovat a na nejbližším kontaktním místě doplatit mýtné a případně zajistit výměnu nekomunikujícího zařízení. Splní-li řidič tuto povinnost, je záznam o nefunkčnosti zařízení z mýtného systému vymazán. Pokud je příčina neuskutečnění komunikace se zařízením na straně mýtného systému, je nutné to zhodnotit při řešení otázky odpovědnosti řidiče za přestupek; v projednávané věci však žalovaný nemá/neměl žádné pochybnosti o funkčnosti kontrolních mýtných bran.

IV. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[9] Nejvyšší správní soud nenalezl žádné formální vady či překážky pro projednání kasační stížnosti, a proto přezkoumal v záhlaví označený rozsudek krajského soudu v rozsahu a v rámci kasační stížností uplatněných důvodů, zkoumajе přitom, zda napadené rozhodnutí či řízení jeho vydání předcházející netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Nedůvodnou kasační stížnost zamítl na základě úvah dále vyložených.

[10] Dle § 22 odst. 1 a 2 zákona o pozemních komunikacích podléhá užití zpoplatněné pozemní komunikace úhradě mýtného, přičemž výše mýtného se zjišťuje pomocí systému elektronického mýtného, jehož součástí je elektronické palubní zařízení schválené podle zvláštního zákona, kterým musí být vybaveno vozidlo v systému elektronického mýtného. Dle § 22j odst. 1 písm. b) zákona o pozemních komunikacích je „*řidič vozidla v systému elektronického mýtného povinen po celou dobu jízdy po zpoplatněné pozemní komunikaci udržovat elektronické zařízení v provozu*“. Shodně upravovalo tuto povinnost řidiče do 31. 8. 2012 (tj. před novelou č. 196/2012 Sb., zákona o pozemních komunikacích) ustanovení § 22d odst. 1 písm. b) zákona o pozemních komunikacích. Podle § 42a odst. 3 písm. a) zákona o pozemních komunikacích „*řidič vozidla v systému elektronického mýtného se dopustí přestupku tím, že v rozporu s § 22j užije vozidlo, které není vybaveno funkčním elektronickým zařízením*“.

[11] Stěžovatel namítal, že nebyla prokázána nefunkčnost zařízení a současně tvrdil nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku; dovolával se zásady *in dubio pro reo*. Nejvyšší správní soud neshledal tyto námitky důvodnými.

[12] Napadený rozsudek je přezkoumatelný, je dostatečně a srozumitelně odůvodněný. Krajský soud se ztotožnil se závěry žalovaného a přehledně uvedl, z jakých skutečností zjišťovaných, tvrzených a dokládanych v dané věci k otázce funkčnosti zařízení a kontrolních mýtných bran ve svých závěrech vycházel, jakož i to, že prokázání funkčnosti předmětných

kontrolních mýtních bran a naopak nefunkčnosti zařízení považoval za dostatečné a nepochybné. Nesouhlas stěžovatele s právními závěry krajského soudu nezakládá nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku.

[13] Nejvyšší správní soud nemá za to, že by nefunkčnost zařízení zůstala neprokázána. Ve věci byla k této otázce vznesena tvrzení stran a byly provedeny důkazy (zejména fotodokumentace kontrolních mýtných bran o projíždějícím vozidle stěžovatele, evidenční výstupy z mýtného systému, výsledky navržených svědků), vůči jejichž hodnocením ze strany krajského soudu (a žalovaného) nemá Nejvyšší správní soud výhrad, a to včetně úsudku krajského soudu o rozpornosti tvrzení stěžovatele o nefunkčnosti předmětných kontrolních mýtných bran s jeho souběžným tvrzením o přijímání akustické signalizace potvrzující „komunikaci“ těchto mýtných bran se zařízením. Krajský soud přehledně vyložil, že v případě neuskutečnění „komunikace“ mezi zařízením a kontrolní mýtnou bránou řidič nemusí v dané chvíli vědět/zjistit, zda nastala chyba na straně zařízení nebo mýtné brány; v projednávaném případě se však požadovaná „komunikace“ neuskutečnila a současně bylo prokázáno, že mýtné brány byly funkční (zaznamenaly průjezd vozidla stěžovatele, vyhodnotily, že jeho zařízení „nekomunikuje“, pořídily fotodokumentaci, uložily o události záznam do systému). Je tak zřejmé, že žalovaný ani krajský soud neuvěřili tvrzení stěžovatele o proběhnuvší akustické signalizaci svědčící o (řádné) „komunikaci“ mezi zařízením a mýtnými bránami.

[14] Rovněž k nedůvodnosti v projednávané věci aplikovat zásadu *in dubio pro reo* (v pochybnostech ve prospěch obviněného) se již krajský soud dostatečně vyjádřil. Nejvyšší správní soud připomíná, že dle § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „s. ř.“) postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2 s. ř. V souladu s touto zásadou materiální pravdy musí správní orgán postupovat i při hodnocení důkazů (zásada volného hodnocení důkazů dle § 50 odst. 4 s. ř.). Zásada *in dubio pro reo* má tak místo v případech, v nichž vzniknou důvodné pochybnosti stran naplnění znaků skutkové podstaty přestupku, v projednávané věci tedy, podle názoru stěžovatele, důvodné pochybnosti o tom, zda zařízení bylo či nebylo funkční (ve smyslu „komunikace“ s mýtným systémem, resp. uskutečnění transakce). V řešené kauze však bylo možno si učinit z podkladů ve spise jednoznačný závěr o nefunkčnosti zařízení v momentu průjezdu vozidla kontrolními mýtnými bránami, tedy o naplnění znaku obsaženého v § 42a odst. 3 písm. a) zákona o pozemních komunikacích, pročež o skutkovém stavu relevantním pro rozhodnutí nebylo pochyb. (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 5. 2014, čj. 7 As 50/2014-43, nebo usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2014, čj. 5 As 126/2011-68).

[15] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje také se závěrem krajského soudu (a žalovaného) o naplnění znaku zavinění, a to ve formě nedbalosti nevědomé dle § 3 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích odůvodněného tím, že stěžovatel byl zaměstnavatelem řádně poučen o nakládání se zařízením, je profesionálním řidičem a uskutečnění „komunikace“ je vždy akusticky jednoznačně signalizováno zařízením. Naplnění znaku zavinění ostatně svědčí také (již krajským soudem zmiňované) nesplnění povinností stěžovatele dle ustanovení § 18 a 23 vyhlášky č. 527/2006 Sb. (o užívání zpoplatněných pozemních komunikací a o změně vyhlášky Ministerstva dopravy a spojů č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů), stanovících, že v případně nastalé nefunkčnosti či poruchy zařízení v průběhu užívání zpoplatněné pozemní komunikace musí provozovatel nebo řidič vozidla zajistit výměnu zařízení za plně funkční na nejbližším kontaktním nebo distribučním místě a že řidič má též povinnost bezodkladně nahlásit provozovateli systému elektronického mýtného jakékoliv zjištěné vady nebo nedostatky ve fungování zařízení.

pokračování

[16] Stěžovatel naplnění znaku zavinění v žalobě i kasační stížnosti zpochybňoval tvrzením, že se nesnaží mýtný systém obcházet, doposud všechny faktury hradil a měl snahu věc konstruktivně řešit. Krajský soud srozumitelně a správně připomněl v napadeném rozsudku, že tato skutečnost byla hodnocena (Celním úřadem pro Liberecký kraj) jako polehčující okolnost při zvažování výše pokuty; absence úmyslu obcházet mýtný systém nevyklučuje naplnění znaku zavinění ve formě nedbalosti nevědomé. Lze dodat, že polehčující okolností byla i skutečnost, že se stěžovatel snažil věc řešit; zmíněný aktivní pozitivní přístup stěžovatele po spáchání přestupku nemá však vliv na posouzení existence zavinění v době páchaní přestupku. Bez významu pro posouzení existence zavinění u dané skutkové podstaty přestupku je také argument o dosavadním řádném hrazení mýtného; již žalovaný ve svém rozhodnutí poukázal na skutečnost, že stěžovateli není vytýkáno neplacení mýtného (taková povinnost stíhá provozovatele vozidla, nikoliv řidiče).

[17] Nejvyšší správní soud konečně nepřisvědčuje ani námitce o nenaplnění tzv. materiální stránky přestupku.

[18] Dle ustanovení § 2 odst. 1 zákona o přestupcích „*[p]řestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin*“. Dle judikatury Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudek ze dne 14. 12. 2009, čj. 5 As 104/2008-45) z citovaného ustanovení vyplývá, že pro trestnost jednání vykazujícího formální znaky přestupku je třeba, aby došlo také k naplnění jeho materiální stránky. Obecně je přitom třeba vycházet z toho, že jednání, jehož formální znaky jsou označeny zákonem za přestupek, naplňuje zpravidla (v běžně se vyskytujících případech) materiální znak přestupku, neboť jím je porušován či ohrožován zájem společnosti, k jehož ochraně je skutková podstata přestupku zákonem formulována. Pokud se však k okolnostem jednání, jež naplní formální znaky skutkové podstaty přestupku, přidruží také další okolnosti vylučující, aby takovým jednáním byl porušen nebo ohrožen právem chráněný zájem společnosti, nedojde k naplnění materiálního znaku přestupku a takové jednání potom nemůže být označeno za přestupek. Dle § 50 odst. 3 věty druhé s. ř. přitom „*[v] řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost, je správní orgán povinen i bez návrhu zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i neprospěch toho, komu má být povinnost uložena*“; správní orgán je proto povinen zjistit, zda došlo k naplnění formálních i materiálních znaků přestupku.

[19] Žalovaný i krajský soud nerezignovali na posouzení materiální stránky přestupku a uvedli, že pro její naplnění v projednávaném případě svědčí nejen charakter zájmu chráněného (zájem státu na řádném výběru mýtného), ale zejména mnohost případů porušení tohoto chráněného zájmu, neboť k jednání došlo ve více dnech a na dvaceti osmi mýtných úsecích.

[20] Takový závěr považuje Nejvyšší správní soud v projednávané věci za přílehavý a dostatečně odůvodněný. Pokud naopak stěžovatel namítá, že se jednalo o „zanedbatelný“ rozsah porušení povinností, jedná se o odlišný názor, který, jsa ve své podstatě jen polemikou s názory žalovaného a krajského soudu, není způsobilý vést Nejvyšší správní soud k úsudku o nezákonnosti opačných právních závěrů vyjádřených v napadeném rozsudku a v rozhodnutích jemu předcházejících. Kromě toho námitka o blízké časové souvislosti projednávaných průjezdů vozidla kontrolními mýtnými bránami, již se stěžovatel snaží odůvodnit menší společenskou nebezpečnost svého jednání, byla vznesena až v kasační stížnosti, takže jde o kasační námitku nepřijatelnou. S připomínkou dosavadního řádného hrazení mýtného se krajský soud dostatečně vypořádal ve smyslu irelevantnosti této skutečnosti pro posouzení materiální stránky přestupku.

Zopakoval k tomu, že uvedené bylo zohledněno jako polehčující okolnost. Lze jen dodat, že akceptace tohoto stěžovatelova argumentu by v podstatě vylučovala postih osob, které by nějakou dobu mýtné platily a poté by platit přestaly.

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[21] Pro uvedené Nejvyšší správní soud kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. O věci přitom rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s.

[22] Stěžovatel, který neměl v řízení o kasační stížnosti úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. září 2014

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu